

ЗАСТОСУВАННЯ ПРИНЦИПУ NON BIS IN IDEM ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ДОМАШНЬОГО НАСИЛЬСТВА

Абламський С. Є., Бакумов О. С.

Статтю присвячено дослідженню питання застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства. Наголошено, що домашнє насильство було та залишається одним із небезпечних протиправних діянь, що посягає на життя та здоров'я, честь і гідність людини. Окреслено чинні нормативно-правові документи, що закріплюють положення *non bis in idem*. Встановлено, що якісний критерій систематичності вчинення домашнього насильства демонструє зв'язок між діяннями кривдника, їх внутрішньою єдністю, що утворюють певну лінію поведінки винного щодо конкретного потерпілого чи потерпілих. Вказано на значенні встановлення кількісного критерію систематичності вчинення домашнього насильства. Акцентовано увагу на тому, яким чином притягнення до адміністративної відповідальності впливає на дотримання принципу *non bis in idem* правоохоронними органами та національними судами. Встановлено, що якщо особу раніше притягували до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, то це не виключає можливості притягнення такої особи до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України. Зазначено, що розслідування домашнього насильства повинно розпочинатися за наявності попередніх фактів притягнення особи як до адміністративної, так і до кримінальної відповідальності. Проаналізовано практику судів щодо дотримання принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства. Зроблено висновок, що попереднє притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства за умови подальшої повторюваності вчинення протиправних дій щодо певної потерпілої особи чи осіб і настання конкретних наслідків, які визначені законодавцем як більш тяжкі, ніж ті, що зазначені в законодавстві України про адміністративні правопорушення, не свідчить про подвійне притягнення до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення.

Ключові слова: насильство, домашнє насильство, засади кримінального провадження, принцип *non bis in idem*.

Ablamskyi S. Ye., Bakumov O. S. Application of the non bis in idem principle in domestic violence investigations

The article is devoted to the study of the non bis in idem principle in the investigation of domestic violence. It has been emphasised that domestic violence has been and remains one of the most dangerous unlawful acts that infringes on human life and health, honour and dignity. It has been identified the current regulatory and legal documents that enshrine the non bis in idem provision. It has been established that the qualitative criterion of the domestic violence systematic nature demonstrates the connection between the abuser's actions and their internal unity, which form a certain line of the perpetrator's behaviour towards a particular victim or victims. The importance of establishing a quantitative criterion for the systematic nature of domestic violence has been indicated. Attention has been paid to the way in which bringing to administrative responsibility affects the observance of the non bis in idem principle by law enforcement agencies and national courts. It has been established that if a person has previously been brought to administrative liability for an offence under Article 173-2 of the Code of Administrative Offences, this does not preclude the possibility of bringing such a person to criminal liability under Article 126-1 of the Criminal Code of Ukraine. It has been noted that an investigation of domestic violence should be initiated in the presence of preliminary facts of bringing a person to both administrative and criminal liability. It has been analysed the practice of courts regarding the observance of the principle of non bis in idem in the course of domestic violence investigation. It has been concluded that a previous bringing of a person to administrative liability for domestic violence, provided that the unlawful acts are repeatedly committed against a certain victim or persons and specific consequences are determined by the legislator as more severe than those specified in the legislation of Ukraine on administrative offences, does not indicate double legal liability of the same type for the same offence.

Key words: violence, domestic violence, principles of criminal proceedings, principle of non bis in idem.

Постановка проблеми. Питання домашнього насильства в Україні завжди були та залишаються

достатньо гострими і такими, що привертають до себе увагу науковців і практиків. Статистика 2019-2022 рр. свідчить, імовірно, про тенденцію до зростання порушень прав жінок, дітей унаслідок учинення домашнього насильства. Так, відповідно до офіційних даних Національної поліції України у 2022 р. надійшло 244 381 звернення стосовно фактів домашнього насильства, що на 40% більше ніж у 2021 р. (144 394), на 15% більше ніж у 2020 р. (208 748) та на 41% більше ніж у 2019 р. (141 814) [1]. Наведені статистичні дані свідчать про необхідність приділення більш пильної уваги питанням протидії, виявлення та проведення ефективного розслідування кримінальних правопорушень щодо домашнього насильства. У цьому напрямі одним із важливих аспектів є застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства. До того ж про нагальність всебічного дослідження цієї тематики свідчить і те, що національні суди при винесенні рішень щодо притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення домашнього насильства керуються різними підставами для кваліфікації діяння як домашнього насильства, що призводить до різного тлумачення поняття систематичності і порушує дотримання принципу *non bis in idem*, якщо обвинувачений раніше неодноразово притягувався до відповідальності як кривдник.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є аналіз особливостей застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства. Відповідно до поставленої мети необхідно вирішити такі завдання: проаналізувати судову практику у справах про домашнє насильство (ст. 126-1 КК України); встановити значення категорії «систематичність» під час розслідування домашнього насильства; визначити особливості застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства.

Стан дослідження проблеми. Різні аспекти, пов'язані з проблематикою досудового розслідування домашнього насильства, у своїх наукових працях досліджували А. А. Вознюк, І. В. Гловюк, Г. О. Горбова, Т. В. Іщенко, М. Г. Кузнєцов, Н. В. Лесько, Н. О. Ліщук, Ю. В. Лук'яненко, О. М. Ткаленко, К. А. Шаповал та ін. Проте тема застосування принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства не знайшла свого ґрунтовного аналізу у вітчизняній юридичній науці.

Виклад основного матеріалу. Розвиток України як правової держави неможливий без концептуального перегляду базових положень чинного

кримінального та кримінального процесуального законодавства. Одними з таких положень, що мають ключове значення для кримінального процесу, є закріплені у главі 2 КПК України засади кримінального провадження. Останні забезпечують правосуддя, дотримання прав, свобод та законних інтересів людини, в тому числі з питання непритягнення особи до відповідальності двічі за одне й те саме правопорушення. В юридичній літературі слушно зазначається, що в чинному КПК України 2012 р. вперше закріплено в окремій главі засади кримінального провадження, що має важливе значення, оскільки вони висвітлюють сутність, зміст, структуру та форму кримінального провадження, є керівними положеннями для закріплення його завдань тощо [2, с. 62; 3, с. 91].

Засада заборони двічі притягувати до кримінальної відповідальності за одне і те саме правопорушення повністю кореспондується із приписами ст. 61 Конституції України, де закріплено, що «ніхто не може бути двічі притягнений до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення» [4]. Наведена вимога також корелюється з такими міжнародними правовими актами, як Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (ст. 4 Протоколу № 7 [5], Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (п. 7 ст. 14) [6]. Зазначене свідчить, що принцип *non bis in idem* є одним з основних під час проведення досудового розслідування та особливо значення має під час розслідування домашнього насильства. Таке твердження зроблено з урахуванням аналізу ст. 126-1 КК України [7], де законодавець наголосив на такій ознаці, як *систематичність*, яка є вирішальною при кваліфікації діяння за вказаною статтею. Отже, виникають такі питання при застосуванні ст. 126-1 КК України: а) скільки випадків насильства повинно бути зафіксовано, щоб стверджувати про систематичне домашнє насильство; б) в який спосіб повинні бути зафіксовані випадки насильства для визначення діяння як систематичного; в) у який проміжок часу такі випадки насильства повинні бути вчинені для кваліфікації діяння як систематичного домашнього насильства; г) чи враховуються наступні випадки насильства, які мали місце після події кримінального правопорушення, відомості про яке внесені до ЄРДР за фактом вчинення кримінального правопорушення, передбаченого ст. 126-1 КК України; г) чи враховуються попередні випадки притягнення особи до адміністративної відповідальності за частину заподіяних актів насильства для врахування в контексті

«систематичності» для кваліфікації діяння за ст. 126-1 КК України [8].

Слід зазначити, що ознака систематичності вчинення домашнього насильства характеризується двома критеріями: кількісним та якісним. Кількісний критерій як ознака домашнього насильства передбачає вчинення особою три і більше рази діяння (до цієї сукупності входить і попереднє притягнення до адміністративної відповідальності). При цьому, якщо особа за всі діяння вже була притягнута до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП, то повторне її притягнення до кримінальної відповідальності за ст. 126-1 КК України як вчинення систематичних дій буде порушенням принципу *non bis in idem* [9, с. 288-289; 10, с. 324]. У свою чергу, якісний критерій систематичності вчинення домашнього насильства демонструє зв'язок між діяннями кривдника, їх внутрішньою єдністю, що утворюють певну лінію поведінки винного щодо конкретного потерпілого чи потерпілих.

У цьому контексті варто дослідити Постанову Верховного Суду України від 25 лютого 2021 р. у справі № 583/3295/19, де зазначено, що «словосполучення «систематичне вчинення фізичного, психологічного або економічного насильства» описує діяння. Закінченим кримінальне правопорушення вважається з моменту вчинення хоча б однієї із трьох форм насильства *втретє*, у результаті чого настав хоча б один із вказаних в законі наслідків. При цьому не має значення, чи було відображено в адміністративному протоколі поліції, в обмежувальному приписі чи в іншому документі факт перших двох актів насильства. Факт документування має значення для доказування систематичності, але не більше ніж інші передбачені законом докази». Підставою для скасування ухвали про закриття кримінального провадження у частині вироку за ст. 126-1 КК України стало те, що суд апеляційної інстанції при прийнятті рішення не зіставив фактичних обставин правопорушення в адміністративному та кримінальному провадженнях, не з'ясував наявності у цій справі умов, які не виключають подвійного провадження в рамках кримінального та адміністративного права, не врахував, що за фактом домашнього насильства 21 жовтня 2019 р. ОСОБА_1 до адміністративної відповідальності не притягувався, її систематичні дії призвели до психологічних страждань ОСОБА_3 та погіршення якості її життя, тобто до наслідків, які не охоплюються ч. 2 ст. 173-2 КУпАП [11]. У підсумку при новому апеляційному розгляді вирок було зали-

шено без змін [12], проте, вказані ККС ВС питання так і не були вирішені.

У свою чергу, в Постанові Верховного Суду від 12 жовтня 2021 р. у справі № 663/3390/19 встановлено, що «з матеріалів цього кримінального провадження вбачається, що фактично не здійснюючи розслідування органи досудового розслідування використали матеріали, які стосувалися фактів раніше вчинених адміністративних правопорушень за ч. 1 ст. 173-2 КУпАП стосовно цієї ж потерпілої, та за якими він вже був притягнутий до відповідальності. За таких обставин, суди попередніх інстанцій дійшли правильного висновку, що притягнення особи двічі за одні і ті ж діяння, які кваліфікуються як адміністративні правопорушення, а потім як кримінальне правопорушення є неможливим і суперечить Конституції України та практиці Європейського суду з прав людини» [13]. Із наведеного випливає, що суд не оцінював наявності або відсутності систематичності, хоча дав оцінку трьом раніше наявним випадкам домашнього насильства за ст. 173-2 КУпАП. Тобто наявна відмінність цієї ситуації від попередньої, де за останній випадок домашнього насильства особа не була притягнена до кримінальної відповідальності. В цьому аспекті підтримаємо позицію науковців, що немає порушення засади *non bis in idem* у разі, якщо за останнім діянням, яке кваліфіковано за ст. 126-1 КК України, кривдник не притягувався до кримінальної відповідальності, проте попередні постанови судів за ст. 173-2 КУпАП враховано для кваліфікації систематичності насильства [14]. Так, Верховний Суд дійшов висновку, що «попереднє притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства за умови подальшої повторюваності вчинення протиправних дій щодо певної потерпілої особи чи осіб і настання конкретних наслідків, які визначені законодавцем як більш тяжкі, ніж ті, що зазначені в законодавстві України про адміністративні правопорушення, не свідчить про подвійне притягнення до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення, як про це вказано в ухвалі суду апеляційної інстанції, а підтверджує систематичність дій винуватої особи». Таке тлумачення релевантне рішення ЄСПЛ «Galović v. Croatia» (Application No. 45512/11), де суд не знайшов зловживання правом держави призначати покарання, а також не дійшов висновку, що заявник зазнав будь-якої непропорційної шкоди внаслідок дублювання проваджень і покарань, коли кримінальне провадження за триваюче правопорушення домашнього

насильства було вчинено після п'яти попередніх засуджень у провадженнях у справах про дрібні правопорушення за окремі дії, які становили невід'ємну частину моделі поведінки заявника. Натомість ці провадження та покарання становили послідовне та пропорційне ціле, яке дозволило покарати як окремі дії, вчинені заявником, так і його модель поведінки ефективним, пропорційним і переконливим чином (п. 123). Отже, ЄСПЛ не констатував порушення ст. 4 Протоколу № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [15].

Таким чином, маємо змогу констатувати, що якщо особу раніше притягували до адміністративної відповідальності за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, то це не виключає можливості притягнення такої особи до кримінальної відповідності за ст. 126-1 КК України. У такому випадку вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, буде враховуватися для визначення систематичності домашнього насильства, відповідно не буде вважатися порушенням принципу *non bis in idem* при розслідуванні зазначеної категорії кримінального провадження. При цьому в разі, якщо особа вчинила кілька разів домашнє насильство і за кожне таке діяння була притягнута до адміністративної відповідальності, то притягнення за ці діяння до кримінальної відповідальності є порушенням принципу *non bis in idem*. Органам досудового розслідування необхідно брати до уваги те, що факт документування домашнього насильства має значення для доказування систематичності, але не більше ніж інші передбачені законом докази. Відповідно систематичність домашнього насильства, яке наполегливо продовжує вчиняти винувата особа, але не винятково, може бути підтверджена попереднім притягненням її до адміністративної відповідальності не менше двох разів за вчинення правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП. За таких обставин те, що особу раніше притягали до адміністративної відповідальності за вчинення адміністративного правопорушення, передбаченого ст. 173-2 КУпАП, не виключає наявності в її діях складу кримінального правопорушення, якщо вона продовжує вчиняти домашнє насильство, кількість епізодів якого загалом не менше трьох, і ці систематичні дії потягли наслідки, визначені ст. 126-1 КК України. Тобто попереднє притягнення особи до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства за умови подальшої повторюваності вчинення протиправних дій щодо певної потерпілої особи чи осіб

і настання конкретних наслідків, які визначені законодавцем як більш тяжкі, ніж ті, що зазначені в законодавстві України про адміністративні правопорушення, не свідчить про подвійне притягнення до юридичної відповідальності одного виду за одне й те саме правопорушення [16, с. 246; 17].

Окремо зупинимося на питанні конкуренції кримінально-правових норм, кожна з яких охоплює окреме кримінальне правопорушення, але на практиці можна зустріти ситуацію, коли поряд із кваліфікацією за ст. 126-1 КК України діяння особи кваліфікуються додатково за різними статтями, зокрема 121, 122, 125, 126, 135, 136, 146 КК України. Вважаємо, що в такому разі буде порушення принципу *non bis in idem*, оскільки особа буде притягнута до відповідальності більш ніж один раз за однакові діяння. Правова позиція Верховного Суду із цього питання полягає в тому, що у випадках конкуренції між загальною та спеціальною нормами суди застосовують загальне правило: якщо злочин одночасно передбачений загальною і спеціальною нормами, то сукупність злочинів відсутня, і застосуванню підлягає спеціальна норма, яка найбільше відображає специфіку та особливості такого злочинного діяння [10]. Згідно з Постанови Пленуму Верховного Суду України «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки» від 4 червня 2010 р. № 7 «якщо у складі злочину передбачене діяння, яке у поєднанні з іншими обставинами завжди утворює склад іншого злочину (наприклад, зміст діяння полягає у застосуванні фізичного насильства під час вчинення певного злочину), то питання про його кримінально-правову оцінку необхідно вирішувати з урахуванням того, наскільки охоплюється складом цього злочину таке діяння, а також з урахуванням змісту санкцій відповідних статей (частин статей) Особливої частини КК». Тобто йдеться про врахування двох критеріїв: відображення специфіки та особливостей кримінально караного діяння та зміст санкцій [9, с. 290].

Резюмуючи викладене, наведемо широке тлумачення принципу *non bis in idem*, яке висловив ЄСПЛ у справі «Oliveira v. Switzerland». У цій справі обвинувачений завдав тяжких тілесних ушкоджень іншому автомобілісту в дорожньо-транспортній пригоді, і через адміністративну помилку справу розглядали в суді обмеженої юрисдикції. Хоча під час розгляду справи суд оштрафував обвинуваченого за те, що не впорався з керуванням, за невміння керувати транспортним засобом,

він не мав юрисдикції покарати обвинуваченого за більш серйозне правопорушення, а саме нанесення тілесних ушкоджень з необережності. Після винесення обвинувального вироку підсудний був оштрафований за більш серйозне правопорушення. ЄСПЛ залишив у силі подальший вирок, зазначивши, що це було типовим прикладом того, як одне діяння може становити різні правопорушення. На думку суду, характерною рисою цього поняття є те, що єдине злочинне діяння розбивається на два окремі правопорушення, в цьому випадку це нездатність керувати транспортним засобом і необережне заподіяння тілесних ушкоджень. У таких випадках більша міра покарання зазвичай поглинає меншу. У цій ситуації немає нічого такого, що порушувало б ст. 4 Протоколу № 7 до ЄКПЛ [18, с. 105].

Відповідно маємо змогу констатувати, що вітчизняним правоохоронним органам та суду слід ретельно підходити до питання кваліфікації правопорушення за ст. 126-1 КК України. Зокрема, варто брати до уваги зазначені нами вище критерії (якісний та кількісний) систематичності дій, що вчиняються особою, а також спрямованість винуватого на реалізацію однієї мети - спричинення шкоди об'єктам кримінально-правової охорони (одному й тому самому об'єктові або одному потерпілому); тотожність діянь, якщо всі діяння вчиняються одним суб'єктом.

Крім того, як свідчить вітчизняна судова практика, мають місце факти внесення відомостей про вчинення домашнього насильства без попереднього притягнення особи до адміністративної відповідальності. Яскравим прикладом цього може слугувати кримінальне провадження за ознаками кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 125, ст. 126-1, ч. 2 ст. 146 КК України, яке знаходилося у провадженні слідчого відділу Новоайдарського відділу поліції ГУНП в Луганській області. У вказаному кримінальному провадженні встановлено, що особа в період з 20 червня 2019 р. по 27 червня 2019 р., приблизно 24-27 червня 2019 р., систематично вчиняла відносно малолітнього пасинка, з яким перебувала у сімейних відносинах та проживала в одному будинку, домашнє насильство [19; 20, с. 90]. Тобто аналіз вищенаведеного дає змогу констатувати, що розслідування домашнього насильства повинно розпочинатися за наявності щонайменше трьох фактів: за наявності попередніх фактів притягнення особи як до адміністративної (ст. 173-2 КУпАП), так і до кримінальної (наприклад, статті 125-126 КК України щодо одного й того ж потерпілого) від-

повідальності, а також останнього факту, за яким особу не було притягнуто до адміністративної відповідальності.

Висновки. Домашнє насильство залишається одним із кримінально караних діянь, що грубо порушує здоров'я, честь і гідність людини, її нормальне життя та психологічне благополуччя. У зв'язку з великою суспільною небезпечністю цього кримінального правопорушення правоохоронним органам та суду слід ретельно встановлювати та враховувати всі можливі випадки насильства та попереднє притягнення особи до відповідальності за вчинення домашнього насильства.

Під час кваліфікації домашнього насильства неабиякого значення набуло встановлення ознак систематичності (підтвердження притягнення особи до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП). Таким чином, не буде порушенням принципу *non bis in idem* під час розслідування домашнього насильства, коли особу було притягнуто до адміністративної відповідальності за ст. 173-2 КУпАП, натомість воно буде враховане для ідентифікації систематичності вчинення домашнього насильства.

Література

1. Доступ до правосуддя постраждалих від домашнього насильства у період пандемії. ЮРФЕМ. ua : сайт. 26.11.2021. URL: <https://jurfem.com.ua/wp-content/uploads/2021/11/доступ-до-правосуддя-підчас-ковіду-юрфем.pdf>
2. Кримінальний процес : підручник / Ю. М. Грошевий, В. Я. Тацій, А. Р. Туманянц та ін. ; за ред. В. Я. Тація, Ю. М. Грошевого, О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2013. 824 с.
3. Павич Х. М. Принцип *non bis in idem* як засада кримінального провадження та підстава для закриття кримінального провадження судом. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2014. Вип. 28, т. 3. С. 91-95.
4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. База даних (БД) «Законодавство України». Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
5. Протокол № 7 до Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод : від 22.11.1984. БД «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_804
6. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права : від 16.12.1966. БД «Законодавство України». ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043

7. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. БД «Законодавство України». ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>

8. Змисла М. Систематичність при домашньому насильстві: проблеми практики. ЮРФЕМ. ua : сайт. 22.11.2021. URL: <https://jurfem.com.ua/systematychnist-pry-domashnyomu-nasylstvu/>

9. Степаненко О. В. Окремі питання кваліфікації домашнього насильства. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права)* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 черв. 2022 р.) : у 2 т. / за заг. ред. С. В. Ківалова. Одеса : Гельветика, 2022. Т. 2. С. 288-292.

10. Степаненко О., Агапова К. Кількісний критерій систематичності як ознака домашнього насильства. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 4. С. 323-327. DOI: <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2020.4.55>.

11. Постанова Верховного Суду від 25.02.2021 : справа № 583/3295/19, провадження № 51-6189км20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/95213443>

12. Ухвала Полтавського апеляційного суду від 17.05.2021 : справа № 583/3295/19, провадження № 11-кп/814/636/21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/97057225>

13. Постанова Верховного Суду від 12.10.2021 : справа № 663/3390/19, провадження № 51-2098км21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100544936>

14. Гловюк І. В., Дроздов О. М. Деякі питання засади non bis in idem у кримінальному провадженні за ст. 126-1 КК України у аспекті практики ЄСПЛ. *Застосування в національному судочинстві стандартів Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод 1950 року* : зб. тез Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 22 жовт.

2021 р.) / Хмельницьк. ун-т управління та права ім. Л. Юзькова, ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права» та ін. Хмельницький, 2021. С. 69-73.

15. Гловюк І. Тлумачення Верховним Судом засади non bis in idem у контексті домашнього насильства. ЮРФЕМ. ua : сайт. 14.10.2022. URL: <https://jurfem.com.ua/tlumachennya-vs-non-bis-in-idea-domashne-nasylstvo>

16. Абламський С. Є., Лук'яненко Ю. В. Особливості початку досудового розслідування домашнього насильства (ст. 126-1 КК України). *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2022. Вип. 4 (99). С. 234-249. DOI: <https://doi.org/10.32631/v.2022.4.20>.

17. Постанова Верховного Суду від 14.06.2022 : справа № 585/3184/20, провадження № 51-5266км21. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/105301745>

18. Klimek L. Ne bis in idem as a modern guarantee in criminal proceedings in Europe. *Access to Justice in Eastern Europe*. 2022. No. 4 (16). Pp. 101-117.

19. Вирок Новоайдарського районного суду Луганської області від 22.11.2019 : справа № 419/2356/19. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/85826638>

20. Іщенко Т. В. Розслідування домашнього насильства : дис. ... д-ра філософії : 081. Київ, 2021. 324 с.

Абламський С. Є.,
кандидат юридичних наук, доцент,
начальник відділу організації наукової діяльності
та захисту інтелектуальної власності
Харківського національного університету
внутрішніх справ

Бакумов О. С.,
orcid.org/0000-0002-4003-1974
доктор юридичних наук, доцент,
доцент кафедри конституційного
і міжнародного права
факультету № 4
Харківського національного університету
внутрішніх справ